

Використання інформаційних технологій на курсах підвищення кваліфікації учителів трудового навчання і технологій у закладах неперервної освіти

Анотація. Автором розкриваються можливості використання інформаційних технологій на курсах підвищення кваліфікації учителів трудового навчання і технологій у закладах неперервної освіти. Зокрема, описаний досвід проведення системних авторських курсів підвищення кваліфікації педагогічних працівників з інформаційних технологій у Полтавській академії неперервної освіти імені М. В. Остроградського на базі закладів загальної середньої і фахової передвищої освіти.

Ключові слова: інформаційні технології, курси підвищення кваліфікації, учителі трудового навчання і технологій, заклад неперервної освіти.

Abstract. The author reveals the possibilities of using information technologies in professional development courses for teachers of labor education and technology in institutions of continuing education. In particular, the experience of conducting systematic author's training courses for pedagogical workers in information technologies in the M. V. Ostrohradskyi Poltava Academy of Continuous Education on the basis of general secondary and professional pre-higher education institutions is described.

Keywords: information technology, professional development courses, teachers of labor training and technology, institution of continuous education.

Постановка проблеми. Інтеграційні процеси в світі і Україні, які відбуваються у воєнному, політичному, соціально-економічному, науковому, освітньому рівнях, визначають подальший розвиток системи неперервної освіти. У цих умовах саме рівень і якість підготовки учителів стають важливими чинниками і необхідними передумовами ефективного вирішення завдань розвитку України.

Це і зумовлює необхідність реформування освітнього процесу професійної підготовки і підвищення кваліфікації учителів трудового навчання і технологій у закладах неперервної освіти, зокрема, змісту неперервної освіти, організації електронного (дистанційного) навчання, підготовки до взаємодії на основі використання інформаційних технологій, що підвищує самоосвітню активність учителів трудового навчання і технологій, їхній професійний розвиток та саморозвиток. Отже, проблема використання інформаційних технологій на курсах підвищення кваліфікації учителів трудового навчання і технологій у закладах неперервної освіти є актуальною проблемою сьогодення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій показує, що науковими дослідженнями, пов'язаними із застосуванням інформаційних технологій в освітньому процесі, займалися такі вітчизняні вчені, як В. Биков, Р. Бутова [10], Р. Гуревич, Ю. Дорошенко, М. Жалдак, Ю. Жук, І. Журавльова [10], Н. Заячківська [11], М. Кадемія, Л. Кошкарова [1], Л. Лебедик [2-8], О. Минько [9], Н. Морзе, В. Пономаренко [10], Г. П'ятакова [11], С. Раков, І. Роберт, В. Руденко, С. Сисоєва та ін., однак проблема використання інформаційних технологій у закладах неперервної освіти під час курсів підвищення кваліфікації учителів трудового навчання і технологій вивчена недостатньо.

Мета статті полягає в теоретичному обґрунтуванні доцільності використання інформаційних технологій на курсах підвищення кваліфікації учителів трудового навчання і технологій у закладах неперервної освіти.

Виклад основного матеріалу. Підготовка конкурентоздатних учителів трудового навчання і технологій є першочерговим і пріоритетним напрямом розвитку неперервної професійної освіти. Важливим завданням кожного закладу неперервної освіти є: навчити використанню інформаційних технологій, мотивувати до самостійного пошуку інформації і отримання нових знань, формування практичних умінь і навичок використання інформаційних технологій. Все це дає поштовх до пошуку інноваційних, ефективних методів навчання на курсах підвищення кваліфікації.

Використовуючи інформаційні технології на курсах підвищення кваліфікації учителів трудового навчання і технологій у закладах неперервної освіти, відзначимо, що особливо

актуальним є запровадження інформаційних технологій навчання в умовах воєнної агресії в Україні і в умовах кризи сучасної освіти. Це вимагає перегляду устояних змісту, технологій підвищення кваліфікації, принципів, структури усєї системи неперервної освіти.

Системні авторські курси підвищення кваліфікації педагогів (зокрема, учителів трудового навчання і технологій) з інформаційних освітніх технологій постійно походилися у Полтавській академії неперервної освіти імені М. В. Остроградського на базі закладів загальної середньої і фахової передвищої освіти, аналіз яких частково проведений у наших попередніх дослідженнях [12-16]. Такі курси підвищення кваліфікації допомагають учителям трудового навчання і технологій означених закладів загальної середньої і фахової передвищої освіти заощадити власний час і кошти, що є важливим у кризових умовах воєнної агресії, якісно удосконалити свою кваліфікацію, не зупиняючи освітній процес. Програми авторських курсів підвищення кваліфікації складаються саме на основі пропозицій замовників – учителів трудового навчання і технологій можуть вибрати кращі освітні технології, які є у світі й Україні, зокрема саме інформаційні освітні технології.

Так, у формі тренінгу за нашою авторською програмою «Сучасні освітні технології і методики викладання дисциплін у закладах загальної середньої і фахової передвищої освіти» були проведені курси підвищення кваліфікації педагогів на базі Фахового медико-фармацевтичного коледжу Української медичної стоматологічної академії (із 22 по 26 лютого 2020 року). Надалі з відомих причин курси підвищення кваліфікації стали проводилися онлайн, зокрема, для педагогічних працівників закладів загальної середньої і фахової передвищої освіти – Лубенського лісотехнічного коледжу та Чугуєво-Бабчанського лісного коледжу (із 18 по 22 березня 2020 року); Полтавського комерційного технікуму (із 25 по 29 березня 2020 року); Полтавського базового медичного коледжу (із 1 по 5 квітня 2020 року); Відокремленого структурного підрозділу «Хорольський агропромисловий фаховий коледж Полтавської державної аграрної академії» (із 25 по 29 січня 2021 року).

Інформаційні освітні технології містили проведені з 23 грудня 2020 року по 8 січня 2021 року онлайн-курси підвищення кваліфікації осіб з вищою освітою – педагогічних працівників комунального закладу «Херсонський базовий медичний фаховий коледж» Херсонської обласної ради.

За двома авторськими програмами були проведені онлайн-курси підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладу фахової передвищої освіти – Полтавського комерційного технікуму: «Компетентнісно-орієнтоване навчання у закладах фахової передвищої освіти» (із 22 по 27 лютого 2021 року); «Освітні технології інтенсивного електронного навчання під час вивчення дисциплін у закладі фахової передвищої освіти» (із 14 по 19 березня 2022 року).

За освітньою програмою авторських курсів підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів фахової передвищої освіти «Сучасні освітні технології і методики викладання дисциплін у закладах фахової передвищої освіти в умовах інклюзивного освітнього простору» проведено курси підвищення кваліфікації на базі Відокремленого структурного підрозділу «Ужгородський торговельно-економічний фаховий коледж Державного торговельно-економічного університету» (із 16 по 27 січня 2023 року), Київського авіаційного фахового коледжу (із 13 лютого по 10 березня 2023 року), Полтавського фахового коледжу підприємництва і ресторанного бізнесу (із 13 по 18 березня 2023 року).

Кожна з наведених освітніх програм містила тему «Технології інтенсивного електронного навчання», а одна з програм мала назву «Технології інтенсивного електронного навчання під час вивчення дисциплін у закладі загальної середньої і фахової передвищої освіти». Вивчення цієї проблематики передбачає засвоєння системи інтенсифікації навчання на основі електронного навчання [16, с. 254-256]. З появою комп'ютера в учителів трудового навчання і технологій з'являються ці нові (принципово інші) «інструменти», а система інтенсифікації електронного навчання пропонує досягти поєднання комп'ютера з резервними можливостями учня до навчання.

У результаті авторських курсів підвищення кваліфікації викладачів, заклад загальної

середньої чи фахової передвищої освіти стає відповідним новому світові медіатехнологій, у якому вперше виростає нове «цифрове» покоління. Однак, навчання учителів трудового навчання і технологій на курсах підвищення кваліфікації не є легким способом набуття вмінь, який гарантує досягнення результатів за мінімальних зусиль, а досить жорсткий вид тренінгу. Але максимально ефективний тренінг професійно-педагогічних умінь і навичок з інформаційних освітніх технологій кидає виклик будь-якому коли-небудь існуючому тренувальному методу.

Короткотермінові 30-годинні курси підвищення кваліфікації (1 кредит ЄКТС) з електронного інтенсивного навчання учителів трудового навчання і технологій ґрунтуються на сучасних світових дослідженнях у різноманітних галузях науки – інформатики, педагогіки, філософії, психології та інших стосовно навчання, яке ґрунтується на логіці побудови наукових знань. Учителі трудового навчання і технологій закладів загальної середньої чи фахової передвищої освіти після курсів підвищення кваліфікації починають діяти на основі ефективних принципів системи інтенсивного електронного навчання, відчують позитивні зміни у результатах своєї освітньої діяльності і професійного світосприймання [16, с. 254-256].

Висновки. Пройшовши авторські курси підвищення кваліфікації з інформаційних освітніх технологій, педагогічні працівники (зокрема, учителі трудового навчання і технологій) закладів загальної середньої і фахової передвищої освіти починають одержувати задоволення від своєї освітньої діяльності, передавши традиційні освітні «рутинні» функції комп'ютеру, стрімко нарощувати свої професійні вміння і навички з інформаційних освітніх технологій на науковому рівні.

Список використаних джерел:

1. Кошкарова Л.В., Стрельников В.Ю. Проектування інформаційних технологій навчання. *Зб. наук. статей магістрів факультету харчових технологій, готельно-ресторанного і туристичного бізнесу ПУЕТ за результатами наук. досл. 2011-2012 навч. р.* Полтава: ПУЕТ, 2012. С. 144-146.
2. Лебедик Л.В. Інформаційні технології підготовки майбутніх педагогів закладів позашкільної освіти. *Інформаційні технології та цифрова економіка* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. Київ: Видавничий центр ДУІТ, 2023. 272 с. С. 76-78.
3. Лебедик Л.В. Інформаційні технології у підготовці майбутніх фахівців сфери соціальної роботи. *Інформаційні технології – 2021*: зб. тез VIII Всеукр. наук.-практ. конф. молодих науковців, 20 трав. 2021 р., м. Київ / відповід. за вип.: М.М. Астаф'єва, Д.М. Бодненко, О.М. Глушак, Г.А. Кучаковська, О.С. Литвин, В.В. Прошкін, С.М. Шевченко. К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2021. С. 45-48. URL: <https://zcit.kubg.edu.ua/index.php/journal/issue/view/9/18>
4. Лебедик Л.В. Підготовка майбутніх викладачів вищої школи до проектування дидактичних систем: монографія. Полтава: ПУЕТ, 2020. 623 с.
5. Лебедик Л.В. Підготовка майбутніх викладачів до проектування інформаційних технологій навчання. *Інформаційні технології – 2020*: зб. тез VII Всеукр. наук.-практ. конф. молодих науковців, 21 трав. 2020 р., м. Київ / відповід. за вип.: М.М. Астаф'єва, Д.М. Бодненко, О.В. Бушиа, О.М. Глушак, Г.А. Кучаковська, О.С. Литвин, В.В. Прошкін, С.М. Шевченко. К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2020. С. 53-55.
6. Лебедик Л.В. Підготовка майбутніх викладачів засобами інформаційних технологій. *Інформаційні технології – 2019*: зб. тез VI Всеукр. наук.-практ. конф. молодих науковців, 16 трав. 2019 р., м. Київ / Київ. ун-т ім. Б. Грінченка; Відповід. за вип.: М.М. Астаф'єва, Д.М. Бодненко, О.М. Глушак, Г.А. Кучаковська, О.С. Литвин, В.В. Прошкін. К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2019. С. 62-65.
7. Лебедик Л.В. Проектування інформаційних технологій фахової підготовки майбутніх педагогів. *Педагогічні науки*. Полтава: ПНПУ імені В.Г. Короленка, 2018. Вип. 71. С. 60-64.
8. Лебедик Л.В. Професійний розвиток майбутніх фахівців у сфері соціальної роботи засобами інформаційних технологій. *Проектування індивідуальної траєкторії професійного розвитку педагога в контексті Концепції «Освіта впродовж життя»*: зб. тез доповідей наук.-практ. конф. з міжнар. участю, м. Краматорськ, 10 груд. 2020 р. / відп. ред. Д.В. Малеев. Вінниця: Європейська наукова платформа, 2020. С. 42-45.
9. Минько О.О., Стрельников В.Ю. Програмно-педагогічні засоби реалізації можливостей інформаційних технологій. *Зб. наук. статей магістрів спеціальності «Педагогіка вищої школи» ПУЕТ*

за результатами наук. досл. 2014-2015 навч. р. Полтава: ПУЕТ, 2015. С. 55-60.

10. Пономаренко В.С., Бутова Р.К., Журавльова І.В. Інформаційні системи і технології в економіці: навч. посіб. К.: Академія, 2002. 380 с.

11. П'ятакова Г.П., Заячківська Н.М. Сучасні педагогічні технології та методика їх застосування у вищій школі. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2003. 55 с.

12. Стрельніков В.Ю. Використання інформаційних технологій у закладах неперервної освіти. *Інформаційні технології – 2022*: зб. тез IX Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих науковців, 19 трав. 2022 р., м. Київ / Київ. ун-т ім. Б. Грінченка; Відповід. за вип.: М.М. Астаф'єва, Д.М. Бодненко, О.М. Глушак, Г.А. Кучаковська, О.С. Литвин, В.В. Прошкін, С.М. Шевченко. К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2022. С. 74-77.

13. Стрельніков В.Ю. Дидактичні вимоги до реалізації можливостей інформаційних технологій у підготовці майбутніх педагогів спеціальної освіти. *Інформаційні технології – 2021*: зб. тез VIII Всеукр. наук.-практ. конф. молодих науковців, 20 трав. 2021р., м. Київ / Київ. ун-т ім. Б. Грінченка; Відповід. за вип.: М.М. Астаф'єва, Д.М. Бодненко, О.М. Глушак, Г.А. Кучаковська, О.С. Литвин, В.В. Прошкін, С.М. Шевченко. К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2021. С. 100-103.

14. Стрельніков В.Ю. Інформаційні технології навчання на курсах підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів фахової передвищої освіти. *Інформаційні технології та цифрова економіка*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. Київ: Видавничий центр ДУІТ, 2023. С. 115-117.

15. Стрельніков В.Ю. Організація неперервної освіти педагогічних працівників на засадах фасилітувального підходу в умовах воєнної агресії. *Постметодика*. 2022. № 1-2. С. 64-81.

16. Стрельніков В.Ю. Підготовка викладачів на курсах підвищення кваліфікації до впровадження системи електронного навчання. *Інформаційні технології – 2017*: зб. тез IV Всеукр. наук.-практ. конф. молодих науковців, 18 трав. 2017 р., м. Київ / відповід. за вип.: М.М. Астаф'єва, Д.М. Бодненко, В.П. Вембер, О.М. Глушак, О.С. Литвин, Н.П. Мазур. К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2017. С. 254-256.